

SYSTEMY EDUKACJI W EUROPIE – STAN OBECNY I PLANOWANE REFORMY

MALTA

1. Populacja uczących się i język nauczania

W 2003 r. liczba osób w wieku do 29 lat wynosiła 157 848 (40,59% ogółu ludności). Liczba dzieci i młodzieży w wieku objętym obowiązkowym kształceniem wynosiła ok. 62 550 (16,1% ludności). Ok. 64% z nich kształci się w pełnym wymiarze w szkołach państwowych, a pozostałe 36% uczęszcza do szkół niepaństwowych. Urzędowymi językami nauczania są język maltański i język angielski.

2. Administracja i finansowanie edukacji

Kształcenie w placówkach państwowych jest bezpłatne od poziomu przedszkolnego do wyższego. Dzieciom w wieku obowiązku szkolnego (5-16 lat), które uczęszczą do szkół państwowych, zapewnia się bezpłatne podręczniki i transport. Sektor niepaństwowy dzieli się na szkoły wyznaniowe i szkoły niezależne. Wśród szkół wyznaniowych, które są w znacznej mierze dotowane przez państwo, dominują szkoły kościoła rzymsko-katolickiego. Szkoły wyznaniowe nie pobierają czesnego. Szkoły niezależne są zakładane przez osoby prywatne i fundacje rodziców. Państwo przyznaje również ulgi podatkowe rodzicom, których dzieci uczęszczą do tych szkół.

Ministerstwo Edukacji, Młodzieży i Zatrudnienia odpowiada za sprawy administracyjne i organizacyjne oraz podejmuje wszelkie decyzje dotyczące wykorzystywania środków finansowych w szkołach państwowych. Zgodnie z przepisami, Minister Edukacji, Młodzieży i Zatrudnienia lub jego przedstawiciel jest również uprawniony do nadzorowania szkół niepaństwowych. Wdrażaniem polityki Ministerstwa zajmuje się Wydział Edukacji, stanowiący agendę władz centralnych. Wydział odpowiada za edukację na poziomach od przedszkolnego do końca kształcenia obowiązkowego. Na Malcie nie istnieje odrębny inspektorat oświatowy. Nadzór pedagogiczny sprawują doradcy pedagogiczni w Wydziale Edukacji, którzy zapewniają również wsparcie i udzielają wskazówek nauczycielom oraz kadrze kierowniczej szkół. Samorządom lokalnym nie przekazano jeszcze zadań edukacyjnych. Kształcenie na poziomie średnim II stopnia/policealnym prowadzą następujące placówki: *Junior College*, *Malta College of Arts, Science and Technology* oraz *Institute of Tourism Studies*. Pierwsza placówka prowadzi kształcenie ogólne/akademickie, a pozostałe dwie – kształcenie o profilu zawodowym/technicznym. Są to placówki autonomiczne/mające osobowość prawną, które podlegają ministerstwu edukacji. Studia wyższe są prowadzone w *University of Malta*. Uczniowie szkół średnich II stopnia/policealnych i studenci uniwersytetu otrzymują stypendia socjalne.

3. Edukacja przedszkolna

Na poziomie tym kształcą się dzieci w wieku 3 i 4 lat. Kształcenie prowadzi się w placówkach przedszkolnych, które funkcjonują przy szkołach podstawowych. Wprawdzie edukacja przedszkolna nie jest obowiązkowa, do placówek tych uczęszcza prawie 100% dzieci w tej grupie wiekowej. Kształcenie na tym poziomie uznaje się za integralną część edukacji dziecka i jest ono bezpłatne we wszystkich placówkach państwowych.

4. Kształcenie obowiązkowe

a) Etapy

Poziom podstawowy	Wiek: 5-11 lat
Poziom średni	Wiek: 11-16 lat

Szkoły podstawowe są koedukacyjne, natomiast w jednym z trzech rodzajów szkół średnich kształci się odrębnie dziewczęta i chłopcy.

Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 5 do 16 lat. W sektorze państwowym kształcenie na poziomie średnim prowadzą trzy rodzaje szkół: *Junior Lyceums* (prowadzące kształcenie ogólne na wyższym poziomie niż w szkołach średnich), *secondary schools* (szkoły średnie) oraz *Boys'/Girls' Schools* (szkoły dla chłopców/dziewcząt prowadzące kształcenie ogólne dla uczniów, którzy nie uzyskują odpowiednich wyników).

b) Kryteria przyjęć

Państwowe szkoły podstawowe istnieją praktycznie w każdym mieście i każdej wsi, natomiast państwowe szkoły średnie funkcjonują na szczeblu regionalnym, a ich uczniowie rekrutują się z szeregu szkół podstawowych. Rodzice mieszkający w danej miejscowości wysyłają swoje dzieci do miejscowej szkoły podstawowej. Po ukończeniu szkoły podstawowej uczniowie przechodzą do szkoły średniej. Przyjęcie do *Junior Lyceum* jest uzależnione od dobrego opanowania pięciu przedmiotów. Z pięciu przedmiotów bowiem organizuje się ogólnokrajowe egzaminy wstępne, a warunkiem przyjęcia do *Junior Lyceum* jest uzyskanie pozytywnych wyników ze wszystkich tych przedmiotów. Uczniowie, którzy nie uzyskali odpowiednich wyników, przechodzą do szkół dla dziewcząt/chłopców. Do szkół średnich przyjmuje się zgodnie z zasadą rejonizacji – rejon szkoły średniej obejmuje grupę położonych w okolicy szkół podstawowych.

c) Dzienny/tygodniowy/roczny wymiar zajęć

Rok szkolny trwa od ostatniego poniedziałku września do końca czerwca. Szkoły są czynne przez pięć dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku. Dzień nauki w szkole rozpoczyna się ok. godz. 8.30, a kończy o godz. 14.30, z półgodzinną przerwą. W szkołach podstawowych czas trwania lekcji jest różny, a decyzję w tej sprawie podejmuje szkoła na podstawie zaleceń władz centralnych. W szkole średniej wszystkie lekcje trwają 45 minut.

d) Wielkość klas/podział uczniów na klasy

W szkole podstawowej i w pierwszych dwóch latach szkoły średniej klasy mogą liczyć maksymalnie 30 uczniów, a w ostatnich trzech klasach szkoły średniej liczbę uczniów zmniejsza się do 25. Podczas zajęć praktycznych oraz lekcji wychowania i wychowania obywatelskiego klasy liczą 15 uczniów. W pierwszych czterech klasach szkoły podstawowej dzieci dzieli się na klasy według wieku, natomiast w dwóch ostatnich klasach – na podstawie ocen z egzaminów. Na poziomie średnim uczniowie są przydzieleni do określonego typu szkoły. W obrębie danej szkoły, klasy składają się na ogół z uczniów o zróżnicowanym typie uzdolnień, choć w niektórych wypadkach uczniów dzieli się również na grupy na podstawie wybranych przedmiotów. W szkole podstawowej wszystkich przedmiotów uczy wychowawca klasy. Takich przedmiotów, jak wychowanie plastyczne, uczą nauczyciele pracujący dla grupy szkół i prowadzący zajęcia na zasadzie rotacji. W szkole średniej lekcje prowadzą nauczyciele przedmiotu, z wyjątkiem szkół dla dziewcząt/chłopców, w których wychowawcy klas uczą głównych przedmiotów.

e) Programy i treści nauczania

Na Malcie obowiązuje ogólnokrajowe minimum programowe. Minimum programowe obejmuje trzy poziomy edukacji: edukację przedszkolną oraz kształcenie na poziomie podstawowym i średnim. W ramach tego minimum, każda szkoła może opracowywać własne programy nauczania, zgodne ze swymi potrzebami. Wszystkie przedmioty w szkole podstawowej są obowiązkowe i jednakowe dla wszystkich uczniów. Są to: język maltański, język angielski, matematyka, religia, wiedza o społeczeństwie, wychowanie i wychowanie obywatelskie, wychowanie plastyczne i wychowanie fizyczne. W szkole średniej zestaw obowiązkowych przedmiotów podstawowych obejmuje: język maltański, język angielski, matematykę, przedmioty ścisłe/fizykę, religię, wychowanie fizyczne, geografii, historię, wychowanie plastyczne, wychowanie i wychowanie obywatelskie, podstawy informatyki i nowożytny język obcy. Uczniowie wybierają również jeden spośród następujących przedmiotów obowiązkowych: rysunek techniczny, zajęcia praktyczno-techniczne, zajęcia z gospodarstwa domowego i haft. Po dwóch latach w *Junior Liceum* lub trzech latach w szkole średniej uczniowie wybierają kolejny przedmiot/kolejne dwa przedmioty. Przez cały okres kształcenia obowiązkowym przedmiotem obowiązkowym jest język angielski. Podręczniki wybiera doradca pedagogiczny w porozumieniu z nauczycielem przedmiotu. Wszyscy uczniowie otrzymują podręczniki bezpłatnie na początku roku szkolnego i zwracają je po zakończeniu roku. Nauczyciele dobierają metody nauczania zależnie od uzdolnień uczniów i treści przedmiotów.

f) Ocena, promocja i kwalifikacje

W pierwszych trzech klasach szkoły podstawowej nie prowadzi się formalnej oceny. Formalna ocena uczniów rozpoczyna się w czwartej klasie. Ocena jest prowadzona przez nauczycieli przez cały rok w formie oceny formatywnej oraz egzaminu w połowie roku i na zakończenie roku. Przez cały okres kształcenia w szkole średniej I stopnia organizuje się dwie sesje egzaminacyjne rocznie – egzamin półroczny mniej więcej w lutym i egzamin roczny na zakończenie roku szkolnego. Egzaminy półroczne organizują same szkoły, natomiast egzaminy roczne przeprowadzają w całym kraju władze centralne. Oprócz tych egzaminów, nauczyciele oceniają osiągnięcia uczniów w nauce za pomocą różnych metod oceny formatywnej. Na zakończenie kształcenia obowiązkowego uczniowie przystępują do egzaminu pozwalającego uzyskać świadectwo *Secondary Education Certificate*, w przypadku egzaminu przeprowadzanego przez *University of Malta*, i/lub świadectwo *General Certificate of Education*, na poziomie podstawowym, w przypadku egzaminu przeprowadzanego przez brytyjskie komisje egzaminacyjne. Uczniowie otrzymują także świadectwo ukończenia szkoły średniej (*Secondary school leaving certificate*), które wydaje się na podstawie wyników egzaminu na zakończenie ostatniej klasy i oceny ciągłej.

5. Szkolnictwo średnie II stopnia i policealne

a) Rodzaje kształcenia

<i>Junior College</i>	Wiek: 16-18 lat
<i>Institute of Tourism Studies</i>	Wiek: 16-21 lat
<i>Malta College of Arts, Science and Technology</i>	Wiek: 16-20 lat

Kształcenie w Junior College, nadzorowanym przez *University of Malta*, trwa dwa lata i kończy się egzaminem prowadzącym do uzyskania *Matriculation Certificate* (świadectwa maturalnego). Posiadanie tego świadectwa jest warunkiem przyjęcia na studia wyższe. Utworzony niedawno *Malta College of Arts, Science and Technology* (MCAST) prowadzi kształcenie techniczne/zawodowe w kilku instytutach: *Institute of Arts and Design* (sztuki piękne i projektowanie), *Institute of Building and Construction* (budownictwo), *Institute of Information and Telecommunications Technology* (informatyka i telekomunikacja), *Institute of Business and Commerce* (zarządzanie przedsiębiorstwem i handel), *Institute of Electronic Engineering* (elektronika), *Institute of Community Service* (opieka socjalna), *Institute of Mechanical Engineering* (mechanika) i *Institute of Agribusiness* (agrobiznes). *Institute of Tourism Studies* (ITS) przygotowuje do pracy w branży turystycznej.

b) Kryteria przyjęć

Warunkiem wstępnym przyjęcia do *Junior College* są pozytywne oceny z sześciu przedmiotów na świadectwie *Secondary Education Certificate*. Warunki przyjęć w MCAST i ITS zależą od wybranego profilu kształcenia, ale minimalnym wymogiem jest posiadanie świadectwa ukończenia szkoły średniej (*Secondary school leaving certificate*). Obydwie placówki uznają wcześniejsze etapy kształcenia przez doświadczenie (*prior experiential learning*). Kształcenie na poziomie szkoły średniej II stopnia jest bezpłatne.

c) Programy i treści nauczania

Z wyjątkiem „Systemów wiedzy”, na tym poziomie nie ma przedmiotów obowiązkowych. Zaliczenie przedmiotu „Systemy wiedzy” jest obowiązkowe dla uczniów, którzy zamierzają podjąć studia na uniwersytecie. Jest to przedmiot obejmujący zakres wielu dyscyplin, który łączy świat humanistyki ze światem nauk ścisłych. Uczniowie wybierają profil kształcenia pod kątem kwalifikacji, jakie zamierzają uzyskać. Treści i programy nauczania opracowują różne instytucje, zależnie od profilu. Nauczyciele sami wybierają odpowiednie metody nauczania.

d) Ocena, promocja i kwalifikacje

Sposoby oceniania uczniów są uzależnione od kwalifikacji i organu je przyznającego, ale obejmują m.in. egzaminy pisemne, ustne i praktyczne i/lub ocenę ciągłą. Zależnie od profilu kształcenia, uczniowie mogą na tym poziomie edukacji uzyskać szereg kwalifikacji. W ramach kształcenia ogólnego/ akademickiego, najpowszechniej uzyskiwaną kwalifikacją jest świadectwo *Matriculation*

Certificate, na poziomie zaawansowanym i średnio-zaawansowanym, wydawane przez *University of Malta*, i/lub *General Certificate of Education* na poziomie zaawansowanym, wydawane przez brytyjskie komisje egzaminacyjne. Po ukończeniu kształcenia zawodowego i technicznego uczniowie otrzymują najczęściej świadectwa i dyplomy MIAST, oraz państwowe dyplomy i państwowe dyplomy na wyższym poziomie wydawane przez *Business and Technology Education Council (BTEC)*.

6. Szkolnictwo wyższe

a) Rodzaje uczelni

Studia wyższe są prowadzone w *University of Malta*, autonomicznej i samorządnej instytucji, która jest w całości finansowana przez państwo.

b) Warunki wstępu

Studia na uniwersytecie rozpoczyna się na ogół w wieku 17/18 lat, natomiast osoby dorosłe przyjmuje się przeważnie na studia zaoczne i wieczorowe. Warunkiem przyjęcia jest posiadanie świadectwa *Matriculation Certificate* na poziomie zaawansowanym lub średnio-zaawansowanym i świadectwa *Secondary Education Certificate* lub równorzędnego. Oprócz ogólnych warunków wstępu, na każdym kierunku ustala się dodatkowe wymagania specjalne.

c) Kwalifikacje

Studenci uzyskują na ogół pierwszy tytuł zawodowy (zwykle *Bachelor* – licencjat) po 3- lub 4-letnich studiach.

7. Kształcenie specjalne

Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi kształcą się, w miarę możliwości, w szkołach ogólnodostępnych. Na podstawie oceny przeprowadzonej przez specjalistów, zespół kwalifikacyjny zajmujący się dziećmi ze specjalnymi potrzebami zaleca zapewnienie określonego rodzaju pomocy w nauce oraz udogodnień, które są niezbędne, aby dziecko mogło wykorzystać możliwości, jakie stwarza kształcenie w szkole ogólnodostępnej. W porozumieniu z rodzicami i nauczycielami zespół przygotowuje indywidualny program kształcenia dla każdego niepełnosprawnego ucznia. Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, które nie uczęszczają do szkół ogólnodostępnych, uczą się w szkołach specjalnych. W kształceniu nauczycieli większy nacisk kładzie się obecnie na różne aspekty kształcenia integracyjnego.

8. Kształcenie dorosłych

Po ogólnokrajowych konsultacjach w sprawie kształcenia ustawicznego, rząd wraz z najważniejszymi grupami zainteresowanych opracował narodową strategię wdrażania koncepcji kształcenia przez życie.

Za promowanie kształcenia przez całe życie i zapewnienie możliwości kształcenia ustawicznego odpowiada obecnie całościowo Departament Kształcenia Ustawicznego i Kształcenia Dorosłych. Departament zaczyna również pełnić funkcje regulacyjne w zakresie organizacji kształcenia przez całe życie.

Departament organizuje wiele różnych form kształcenia na poziomie elementarnym, kursów kształcenia zawodowego, kursów rzemiosła i kursów dotyczących organizacji wypoczynku. Nadzoruje również *Media Education and Broadcasting*, telewizyjną stację edukacyjną nadającą programy edukacyjne dla uczniów, studentów i osób dorosłych, a obecnie przygotowuje programy kształcenia za pomocą mediów elektronicznych (e-kształcenia).

9. Nauczyciele

Edukację przedszkolną prowadzą asystenci przedszkolni. Przed rozpoczęciem pracy zawodowej asystenci przedszkolni kończą 2-letni cykl kształcenia prowadzący do Państwowego Dyplomu w dziedzinie nauczania początkowego. Kształcenie na poziomie podstawowym, średnim i policealnym prowadzą nauczyciele, którzy mają solidne przygotowanie akademickie i pedagogiczne. Kształcenie nauczycieli obejmuje na ogół 4-letnie studia prowadzące do tytułu zawodowego licencjata na kierunku Pedagogika (*Bachelor of Education*) lub studia II stopnia, a następnie roczne studia podyplomowe kończące się dyplomem w dziedzinie pedagogiki (*post-graduate certificate in education, PGCE*). Po ukończeniu takich studiów nauczyciele ubiegają się o pracę w sektorze państwowym lub niepaństwowym. W sektorze państwowym nauczyciele są zatrudniani jako urzędnicy państwowi, natomiast w sektorze prywatnym są zatrudniani przez szkoły. Raz w roku nauczyciele uczestniczą

obowiązkowo w kursach doskonalenia zawodowego. Ponadto nauczyciele są zobowiązani brać udział w sesjach poświęconych podnoszeniu kwalifikacji kadry szkolnej.

10. Aktualne reformy i priorytety w dziedzinie edukacji

Organizacja i funkcjonowanie szkoły

Najistotniejszą obecnie reformą w zakresie organizacji i funkcjonowania szkół jest decentralizacja, która ma na celu rozszerzenie autonomii szkół. Rozpoczęto już działania zmierzające do przekazania dyrektorom szkół odpowiedzialności za zarządzanie częścią szkolnego budżetu. Równocześnie wprowadzono plany rozwoju szkoły i dokonywaną przez szkołę samoocenę. Decentralizację uznaje się za zasadniczy element wdrażania ogólnokrajowego minimum programowego. Ponadto większy nacisk kładzie się obecnie na zespołowe opracowywanie szkolnych programów nauczania.

Programy nauczania

Najnowsza wersja ogólnokrajowego minimum programowego obowiązuje od października 2000 r. Rewizja programu stanowiła sama w sobie przełomowy krok w demokratyzacji edukacji, nowy program powstał bowiem jako efekt rzeczywistego „ogólnonarodowego porozumienia”, w drodze bezprecedensowych konsultacji ze wszystkimi grupami zainteresowanych i ogółem społeczeństwa. Główne założenia nowego programu nauczania to: podmiotowość dziecka, prawo do pełnego wachlarza usług edukacyjnych i dostęp do kształcenia dla wszystkich. Wdrażanie programu nauczania ma nadzorować nowoutworzona Krajowa Rada ds. Programów Nauczania. W związku z tym, że coraz powszechniejsza jest świadomość nierównych szans w edukacji, jak i związane z tym obawy, w ogólnokrajowym programie nauczania położono większy nacisk na zasadę, zgodnie z którą każdy ma prawo kształcić się w sposób dostosowany do swych indywidualnych potrzeb. To podejście stało się podstawą przygotowania programów ukierunkowanych na rozwiązanie problemu nierówności. U uruchomiono nowe programy, w ramach których Fundacja Usług Edukacyjnych zapewnia pomoc dzieciom i rodzicom. Mając świadomość tego, że dzieci mają różne style uczenia się, Departament Edukacji realizuje program „Pozwól mi się uczyć” (*Let me Learn*). Uczniów uczestniczących w tym programie dzieli się na grupy według stylu uczenia się.

Ocena

Najważniejsza zmiana w podejściu do oceny polega na położeniu nacisku na ocenę formatywną i zwróceniu większej uwagi na znaczenie zapewniania jakości w ocenie sumatywnej. Po zakończeniu programu pilotażowego, przewiduje się etapowe wprowadzenie oceny formatywnej w całym cyklu kształcenia. Ocenę ciągłą prowadzą nauczyciele w porozumieniu z rodzicami, a ta „partnerska współpraca” stwarza podstawę do dialogu, który ma korzystny wpływ na proces kształcenia dziecka.

Powiązania między szkołą i społecznością lokalną

Koncepcja szkół pełniących rolę ośrodków kształcenia dla miejscowej społeczności cieszy się obecnie większym zainteresowaniem. Inicjatywę tę promuje się w ogólnokrajowym programie nauczania w kontekście kształcenia przez całe życie. W ramach programu pomocy dla rodziców Fundacja Usług Edukacyjnych ma przygotować rodziców do tego, by potrafili pomagać swym dzieciom w nauce na wszystkich etapach ich rozwoju. Równocześnie Fundacja organizuje w godzinach pozalekcyjnych programy dla uczniów, którzy mają trudności w nauce w pierwszych trzech klasach szkoły podstawowej. Ponadto, w ramach kształcenia dorosłych, Fundacja prowadzi kursy podnoszące poziom podstawowych umiejętności – czytania, pisanie i liczenia.

Technika/kształcenie zawodowe

W październiku 2000 r. do programu nauczania szkoły średniej I stopnia wprowadzono „Technikę” jako przedmiot fakultatywny. Wcześniej tego przedmiotu nauczano w szkołach zawodowych, które zostały zamknięte lub włączone do *Malta College of Arts, Science and Technology*. Techniki uczy się również w szkole podstawowej w ramach przedmiotu „Nauka i technika”. Planuje się także stopniowe wprowadzenie „Techniki” w całym cyklu kształcenia obowiązkowego w ciągu najbliższych kilku lat. Na poziomie średnim II stopnia różne prowadzone wcześniej przedmioty techniczne i zawodowe zostały wprowadzone do programu nauczania *Malta College of Arts, Science and Technology*, a placówki prowadzące te przedmioty włączono do struktury kolegium. Pociągnęło to za sobą zmiany w klasyfikacji przedmiotów i zmniejszenie liczby kwalifikacji, zgodnie z międzynarodowymi standardami. W skład Zarządu Kolegium wchodzi przedstawiciel prywatnego sektora gospodarki, dzięki czemu kształcenie w kolegium odzwierciedla aktualne i przyszłe potrzeby gospodarki. Kolegium wypełniło również lukę w ofercie edukacyjnej, stwarzając możliwość kształcenia na wysokim poziomie w tych

dziedzinach technicznych i zawodowych, w których nie prowadzi się studiów na uniwersytecie. Kolegium odgrywa również istotną rolę w kształceniu ustawicznym, ponieważ organizuje kursy wieczorowe dla dorosłych (rekwalifikacja lub podnoszenie kwalifikacji).

Integracja dzieci ze specjalnymi potrzebami

Rząd zobowiązał się zadbać o poprawę osiągnięć w nauce dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Po sprawdzeniu warunków we wszystkich szkołach państwowych pod kątem ich dostępności dla niepełnosprawnych, podjęto prace zmierzające do zapewnienia maksymalnych udogodnień. Oprócz odpowiedniej infrastruktury, Ministerstwo Edukacji, Młodzieży i Zatrudnienia zajęło się przygotowaniem wyspecjalizowanej kadry do kształcenia dzieci ze specjalnymi potrzebami w szkolnictwie ogólnodostępnym. We współpracy z *University of Malta* zorganizowane zostały specjalistyczne kursy szkoleniowe dla tzw. facylitatorów (osób ułatwiających pracę w grupie) uczących dzieci ze specjalnymi potrzebami w klasach ogólnodostępnych. W styczniu 2005 r. Minister powołał grupę roboczą, której zadaniem jest ocena organizacji kształcenia integracyjnego i specjalnego, oraz przedstawienie zaleceń dotyczących dalszego trwałego rozwoju w tym sektorze.

Technologie informacyjno-komunikacyjne w edukacji

Zgodnie z narodową strategią informatyzacji, rząd zmierza do upowszechniania technologii informacyjnych w całym systemie edukacji. W ramach kształcenia obowiązkowego największe środki zainwestowano w szkołach podstawowych. Każda klasa jest wyposażona w cztery multimedialne komputery z odpowiednim oprogramowaniem. Technologie informacyjno-komunikacyjne wykorzystuje się w szkole podstawowej jako narzędzie „międzyprzedmiotowe”. Z kolei w każdej szkole średniej utworzono, zależnie od liczby uczniów, od jednego do czterech laboratoriów komputerowych. W szkołach zainstalowano dotychczas ponad 6 000 komputerów, dzięki czemu na 1 komputer przypada 7 uczniów w szkołach podstawowych i 14 w szkołach średnich. W październiku 1998 r. dla wszystkich uczniów w szkołach średnich wprowadzono program nauczania informatyki, który opiera się na takich samych zasadach, jak program Europejskiego Komputerowego Prawa Jazdy (*European Computer Driving License, ECDL*). Wprowadzenie w 1998 r. technologii informacyjno-komunikacyjnych jako narzędzia do nauczania matematyki stanowiło pierwszy krok w kierunku stopniowego wprowadzania tego podejścia do nauczania wszystkich przedmiotów w szkole średniej. Informatykę prowadzi się jako przedmiot fakultatywny od III klasy szkoły średniej dla uczniów, którzy zamierzają specjalizować się w tej dziedzinie lub podjąć studia w uczelni na tym kierunku. W 1999 r. Ministerstwo Edukacji uruchomiło czteroletni projekt mający na celu zapewnienie wszystkim szkołom na Malcie szybkiego łącza internetowego. Obecnie wszystkie szkoły państwowe posiadają szerokopasmowe łącza internetowe. Wszyscy uczniowie w tych szkołach mają własny adres poczty elektronicznej i dostęp do serwera www. Własne konta poczty elektronicznej mają również wszyscy nauczyciele w szkołach państwowych.

Opieka i pomoc dla uczniów

Ministerstwo rozpoczęło realizację szeregu programów i wprowadziło uregulowania służące integracji społecznej uczniów, a zwłaszcza tych uczniów, którzy mogą niechętnie uczęszczać do szkoły. Wprowadzone zostały rozwiązania przeciwdziałające znęcaniu się nad uczniami oraz kodeks postępowania w szkole. Program „Dobry pasterz” ma zagwarantować, że dzieci będą uczęszczały do szkół, począwszy od swych piątych urodzin. Programy te stanowią uzupełnienie innych, dostępnych już wcześniej form opieki i pomocy.

Program budowy szkół

Ministerstwo zobowiązało się do remontu istniejących budynków szkolnych oraz wdrożenia programu budowy nowych szkół. To ambitne zadanie powierzono powstałej w 2001 r. Fundacji Szkół Jutra (*Foundation for Tomorrow's Schools*), która ma je realizować w sposób sprawniejszy i bardziej efektywny w ramach wspólnego przedsięwzięcia instytucji publicznych i prywatnych. Fundacja poszukuje również nowych sposobów finansowania budowy szkół. Oznacza to odejście od dotychczasowej praktyki, zgodnie z którą budowa szkół należała do zadań Departamentu Edukacji i była finansowana ze środków publicznych. Fundacja modernizuje obecnie szereg szkół i buduje nową szkołę średnią.

Europejskie programy edukacyjne

Władze edukacyjne starają się o to, by Malta maksymalnie wykorzystwała możliwości, jakie stwarza udział w europejskich programach edukacyjnych. W Ministerstwie Edukacji, Młodzieży i Zatrudnienia utworzono krajowe biuro europejskich programów edukacyjnych, którego zadaniem jest koordynacja różnych programów. Biuro z powodzeniem rozpowszechniło w środowisku edukacyjnym informacje o

korzyściach z pełnoprawnego udziału w tych programach. Od czasu przystąpienia Malty do tych programów, skorzystały z nich setki pracowników oświaty, uczniów i studentów. Programy te tworzą warunki, w których maltańscy uczniowie, studenci i osoby zajmujące się edukacją mogą w sposób namacalny i faktyczny poznać europejską edukację, wzbogacając przy tym swe kompetencje.

Opracowanie: Maltańskie Biuro Eurydice

Bardziej szczegółowe informacje o systemach edukacji w Europie można znaleźć w prowadzonej przez EURYDICE bazie danych EURYBASE (<http://www.eurydice.org>).

Ostatnia aktualizacja: marzec 2005